

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 29. novembra 2019. godine
Br. ref.:RK 1468/19

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI16/19

Podnosilac

“Bejta Commerce”

Ocena ustavnosti Presude Vrhovnog Suda Kosova,
[E. Rev. br. 20/18], od 31. jula 2018. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnet od strane Basri Kçiku i Adem Kçiku, a u ime kompanije “Bejta Commerce” (u daljem tekstu: Podnosilac zahteva). Zastupnik podnosioca zahteva je Basri Kçiku iz Gnjilana.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost Presude Vrhovnog suda [E. Rev. br. 20/18] od 31. jula 2018. godine, u vezi sa Presudom Apelacionog suda [Ae. br 178/2016] od 21. marta 2018. godine i Presudom Osnovnog suda u Prištini [IV. C. br. 570/14] od 12. jula 2016. godine (u daljem tekstu: Osnovni sud).
3. Podnosilac zahteva je osporenu presudu primio dana 24. septembra 2018. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke, kojom se, po tvrdnjama, podnosioca zahteva, povređuju njihova prava koja su zagantovana članom 3 [Jednakost pred zakonom], članom 7 [Vrednosti], članom 21 [Opšta načela], članom 24 [Jednakost pred zakonom], članom 31 [E Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 53 [Tumačenje odredbi ljudskih prava], članom 54 [Sudska zaštita prava], kao i članom 119 [Osnovna načela] Ustava Republike Kosova (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

5. Zahtev se zasniva na stavu 4, člana 21 [Opšta načela] i stavu 7, člana 113 [Jurisdikcija i Ovlašćene Strane] Ustava, na članovima 22 [Procesuiranje podnesaka] i 47 [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosova, br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o Radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 24. januara 2019. godine, podnosilac zahteva je poštom podneo zahtev pred Ustavnim sudom Republike Kosova (u daljem tekstu: Sud)
7. Dana 29. januara 2019. godine, zahtev podnosioca zahteva je stigao i isti je registrovan u registar Suda.
8. Dana 6. februara 2019. godine, Predsednica Suda je imenovala sudiju Nexhmi Rexhepija za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Arta Rama-Hajrizi (predsedavajuća), Bekim Sejdiu i Selvete Gërzhaliu-Krasniqi.
9. Dana 12. februara 2019. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva u vezi sa registracijom zahteva i tražio je od njega da podnese pred Sud ovlašćenje o zastupanju kao i kopiju povratnice koja potvrđuje kada je podnosilac zahteva primio osporenu odluku.

10. Dana 19. februara 2019. godine, podnosilac zahteva je podneo pred Sud zatražene dokumente.
11. Dana 6. novembra 2019. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno je preporučilo Sudu neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

12. Iz spisa predmeta proizilazi da podnosilac zahteva tvrdi da je na zahtev opštine Gnjlana, odnosno na osnovu jednog nepisanog ugovora (usmenog), nakon dogovora sa predsednikom opštine Gnjlana od 28. decembra 2011. godine, on uradio građevinske radove, odnosno regulisanje puteva, dok opština Gnjlane nije izvršila svoju finansijsku obavezu za te izvršene radove.
13. Kao rezultat neispunjenja gore navedene obaveze od strane opštine Gnjlana, podnosilac zahteva je jednog neodređenog dana podneo tužbu pred Osnovnim sudom u Gnjlani, tražeći od opštine Gnjlana da ispuni finansijsku obavezu zbog toga što je nanela materijalnu štetu u vrednosti od 787.552,48 evra.
14. Dana 12. jula 2016. godine, Osnovni sud je Presudom [IV. C. br. 570/14] odbio tužbu podnosioca zahteva kao neosnovanu. Osnovni sud je u obrazloženju svoje Presude naglasio da podnosilac zahteva nije uspeo da potvrdi svoje navode da je imao jedan ugovor koji je bio sklopljen sa Predsednikom opštine Gnjlana. Štaviše, u svom obrazloženju, Osnovni sud je podvukao da čak i da je bilo usmenog ugovora, istine bi proizveo nikakav pravni efekat, zato što zakon br. 04/L-077 o Obligacionim odnosima, odnosno član 630 stav 2 istog, predviđa da ugovori i izgradnji trebaju da budu u pisanom obliku .
15. Jednog neodređenog dana, podnosilac zahteva je osporio pred Apelacionim sudom gore navedenu presudu Osnovnog suda navodeći: (i) povrede odredbi parničnog postupka; (ii) pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja; i, (iii) pogrešne primene materijalnog prava.
16. Dana 21. marta 2018. godine, Apelacioni sud je Presudom [Ae. br. 178/2016] odbio kao neosnovanu žalbu podnosioca zahteva i potvrdio je presudu Osnovnog suda, ponovo naglašavajući da podnosilac zahteva nije potvrdio bilo kakav ugovorni odnos sa opštinom Gnjlana.
17. Dana 16. aprila 2018. godine, podnosilac zahteva je podneo reviziju protiv presude Apelacionog suda, tvrdeći: (i) povrede odredbi parničnog postupka; (ii) pogrešnu primenu materijalnog prava; i, (iii) prekoračenje tužbenog zahteva.
18. Dana 31. jula 2018. godine, Vrhovni sud je, presudom [E. Rev. br. 20/2018] odbio kao neosnovanu reviziju i potvrdio je presude nižestepenih sudova.
19. U svojoj presudi o odbijanju revizije, Vrhovni sud je, između ostalog, naglasio da: *"Iz činjenice da tužilac nije uspeo da argumentuje da je sa tuženom stvorio*

obligacione odnose, navod naglašen u reviziji u vezi sa primenom člana 4 ZOO-a u konkretnom slučaju je ocenjen kao neosnovan. Takođe iz gore navedenih razloga ne nalazi primenu ni član 6 navedenog zakona, zato što se nisu stvorili pravni odnosi između učesnika. Stoga, pravni stav da je tužbeni zahtev tužioca neosnovan, kao pravičan i zasnovan na zakonu prihvata i ovaj revizioni sud”.

Navodi podnosioca zahteva

20. Podnosilac zahteva tvrdi da su mu presudom Vrhovnog suda [E. REV. br. 20/2018] od 31. jula 2018. godine, povređena prava koja su zagarantovana članom 3 [Jednakost pred zakonom], članom 7 [Vrednosti], članom 21 [Opšta načela], članom 24 [Jednakost pred zakonom], članom 31 [E Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 53 [Tumačenje odredbi ljudskih prava], članom 54 [Sudska zaštita prava], kao i članom 119 [Osnovna načela] Ustava.
21. Podnosilac zahteva tvrdi da su u vezi sa odlukama redovnih sudova *“obe presude gore navedenih sudova su donete uz teške povrede važećeg zakona a na štetu podnosioca ovog zahteva, kao i povrede njegovih osnovnih ljudskih prava zagarantovanih Ustavom Republike Kosovo i međunarodnim konvencijama [...] jer oba gore navedena suda nisu uspeali da odluče na pravičan i nepristrasan način u pravnoj stvari podnosioca ovog zahteva”.*
22. Podnosilac zahteva dalje tvrdi da *“Iz dokaza koji su pridruženi ovom zahtevu se potvrđuje da je podnosilac zahteva izvršio navedene radove na ime i u korist Opštine Gnjilane u vrednosti od 678.898.69 evra, i isti ti radovi su prihvaćeni bez ikakvih primedbi od strane Nadzornog organa opštine Gnjilane, ali, ova činjenica je zanemarena u presudama gore navedenih sudova a na štetu podnosioca ovog zahteva, i kao takve, te presude su povredile ljudska prava jer podnosiocu ovog zahteva nije odobren tužbeni zahtev, iako je potvrdio da je izvršio radove koji su precizirani u gore navedenom Izveštaju.*
23. Podnosilac zahteva tvrdi da je takođe on završio i poslove izgradnje za opštinu Gnjilane a na osnovu jednog usmenog sporazuma koji je sklopljen sa Predsednikom opštine Gnjilane. Štaviše, podnosilac zahteva se poziva i na jedan Izveštaj komisije opštine, od 28. decembra 2018. godine, na osnovu kojeg podnosilac zahteva tvrdi da se potvrđuje da je on izvršio poslove izgradnje za opštinu Gnjilane. S tim u vezi, podnosilac zahteva navodi da: *“ova činjenica je izostavljena na štetu podnosioca ovog zahteva od strane tri gore navedenih sudova, čijim su presudama podnosiocu ovog zahteva povređena njegova osnovna ljudska prava zagarantovana Ustavom Republike Kosovo i međunarodnim konvencijama, pošto podnosiocu ovog zahteva nije prihvaćen tužbeni zahtev, iako je dokazano da su obavljeni radovi precizirani u gore navedenom izveštaju u iznosu od 678.989,69 evra.”*
24. Na kraju, podnosilac zahteva traži od suda da proglasi nevažećom osporenu presudu Vrhovnog suda kao i da vrati slučaj na ponovno razmatranje i ponovno odlučivanje.

Relevantne zakonske odredbe:

**ZAKON BR. 04/L-077 O OBLIGACIONIM ODNOSIMA
VI. FORMA UGOVORA**

**Član 55
Sankcija nedostatka potrebne forme**

- 1. Ugovor koji nije zaključen u propisanoj formi nema pravno dejstvo ukoliko iz cilja propisa kojim je određena forma ne proizlazi što drugo.*
- 2. Ugovor koji nije zaključen u ugovorenoj formi nema pravno dejstvo ukoliko su stranke punovažnost ugovora uslovile posebnom formom.*

UGOVOR O GRAĐENJU

**GLAVA 1
OPŠTE ODREDBE**

**Član 645
Pojam**

- 1. Ugovor o građenju je ugovor o delu kojim se izvođač obavezuje da prema određenom projektu sagradi u ugovorenom roku određenu građevinu na određenom zemljištu, ili da na takvom zemljištu, odnosno na već postojećem objektu, izvrši kakve druge građevinske radove, a naručilac se obavezuje da mu za to isplati određenu cenu.*
- 2. Ugovor o građenju mora biti zaključen u pismenoj formi.*

**Član 646
Građevinski objekti**

Pod pojmom " građevinski objekti", u smislu ovog dela, podrazumevaju se zgrade, brane, mostovi, tuneli, vodovodi, kanalizacije, putevi, železničke pruge, bunari i ostali građevinski objekti čija izrada zahteva veće i složenije radove.

Prihvatljivost zahteva

25. Sud prvo ispituje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje propisani Zakonom i navedeni Poslovníkom o radu.
26. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

"1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

27. Sud se takođe poziva i na stav 4 člana 21 [Opšta načela] Ustava koji propisuje da:

“4. Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva”.

28. S tim u vezi, Sud primećuje da podnosilac zahteva ima pravo da podnese ustavnu žalbu, pozivajući se na navodne povrede njegovih prava i osnovnih sloboda, koje važe i za pojedince i za pravna lica (Vidi predmet Ustavnog suda br. KI41/09, podnosilac zahteva *Universiteti AAB-RIINVEST L.L.C.*, Rešenje o neprihvatljivosti od 3 februara 2010. godine, stav 14).

29. Dalje, sud takođe ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane Zakonom. U tom smislu, Sud se prvo poziva na članove 47 [Individualni Zahtevi], 48 [Tačnost podneska], i 49 [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 47
[Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ”.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48
[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49
[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od četiri (4) meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...”

30. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koja osporava jedan akt javnih vlasti, odnosno Presudu Vrhovnog suda [E. REV. br. 20/2018] od 31. jula 2018. godine, Nakon što je iscrpeo sva pravna

sredstva koja su navedena u Zakonu. Podnosilac zahteva je takođe pojasnio za koja prava i slobode on smatra da su mu povređena u skladu sa zahtevima iz člana 48 Zakona i podneo je zahtev u skladu sa rokovima koji su navedeni u članu 49 Zakona.

31. Izuzev ovoga, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti određene u stavu (2) pravila 39 [Kriterijumi o prihvatljivosti] Poslovnika o Radu. Pravilo 39 (2) Poslovnika o radu propisuje da:

“Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju”.

32. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi da su mu Presudom Vrhovnog suda povređena njegova prava koja su zagarantovana članovima 3, 7, 21, 24, 31, 53, 54 i 119 Ustava. Sud primećuje da podnosilac zahteva nije obrazložio njegove navode u vezi sa povredama članova 3, 7, 21, 24, 53 i 119 Ustava, dok navode u vezi sa povredama članova 31 i 54 Ustava, podnosilac zahteva izgrađuje na osnovu toga što Vrhovni sud nije razmotrio na pravilan način dokaze iz slučaja kada je odbio kao neosnovan njegov zahtev za reviziju.
33. Sud podvlači da u skladu sa zahtevima iz člana 53 [Tumačenje odredbi Ljudskih prava] Ustava a i na osnovu svoje sudske prakse, u razmatranju i oceni navoda podnosioca zahteva, Sud će primenjivati standarde sudske prakse Evropskog suda za Ljudska Prava (u daljem tekstu: ESLJP).
34. Sud primećuje da konzistentna praksa EKLJP-a ističe da se pravičnost postupka ocenjuje na osnovu postupka u celini. (Vidi, presudu ESLJP-a od 6. decembra 1988. godine, *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, stav 68). Shodno tome, prilikom ocenjivanja navoda podnosioca zahteva, Sud će se pridržavati ovog principa. (Vidi, između ostalog, slučajeve Suda KI104/16, podnosilac zahteva: *Miodrag Pavić*, presuda od 4. avgusta 2017. godine, stav 38; i slučaj KI143/16, podnosilac zahteva *Muharrem Blaku i drugi*, Rešenje o neprihvatljivosti od 13. juna 2018. godine, stav 31).
35. Sud podseća da je Vrhovni sud odbio reviziju podnosioca zahteva podnetu protiv odluka nižestepenih sudova zbog proceduralnih razloga, zato što podnosilac zahteva nije uspeo da dokaže činjenicu da je on imao nekakav pismeni ugovor sa Predsednikom opštine Gnjlana, jer se pismeni oblik takvog jednog ugovora izričito traži u skladu sa članom 55 [Sankcija nedostatka potrebne forme] i članom 645 [Ugovor o Građenju] Zakona br. 04/L-077 o Obligacionim Odnosima.
36. U tom pravcu, Sud se poziva na relevantni deo obrazloženja Presude Vrhovnog suda, gde se navodi da: *“Vrhovni sud Kosova je ocenio kao neosnovane navode iz revizije, koji se odnose na pogrešnu primenu materijalnog prava, zato što polazeći iz utvrđenog činjeničnog stanja, proizilazi da tužilac sa tuženom nije zaključio pismeni ugovor kao što se to predviđa članom 630. 2 ZPP-a dok član 70. 1 navedenog zakona određuje da ugovor koji nije zaključen u ugovorenoj*

formi, ne proizvodi pravno dejstvo. Drugostepeni sud je sa pravom zaključio da među strankama nije potpisan nikakav ugovor o izgradnji kojim bi se odredila međusobna prava i obaveze stranaka, stoga, zaključak da nema vredne pravne osnove za ostvarenje naknade ovih radova, kao pravičan i zasnovan na zakon, ocenjuje i ovaj revizioni sud. Iz činjenice da tužilac nije uspeo da argumentuje da je sa tuženom stvorio obligacione odnose, navod naglašen u reviziji u vezi sa primenom člana 4 ZOO-a u konkretnom slučaju je ocenjen kao neosnovan. Takođe iz gore navedenih razloga ne nalazi primenu ni član 6 navedenog zakona, zato što se nisu stvorili pravni odnosi između učesnika. Stoga, pravni stav da je tužbeni zahtev tužioca neosnovan, kao pravičan i zasnovan na zakon prihvata i ovaj revizioni sud.”.

37. Sud primećuje da je revizija bila odbijena od strane Vrhovnog suda zato što podnosilac zahteva nije uspeo da dokaže da je bio u obligacionom odnosu sa opštinom Gnjlane, kako je to određeno u zakonu br. 04/L-077 o Obligationim Odnosima.
38. Sud smatra da su zaključci Vrhovnog suda doneti nakon jednog detaljnog razmatranja svih argumenata koji su podneti od strane podnosioca zahteva. Na taj način, podnosiocu zahteva je data mogućnost da u svim fazama tog postupka predstavi argumente i dokaze za koje je on smatrao da su važni za njegov slučaj.
39. Što se tiče navoda podnosioca zahteva u vezi sa povredom prava na pravično i nepristrasno suđenje, Sud naglašava da nezadovoljstvo podnosioca zahteva rezultatima postupka od strane redovnih sudova ne može samo po sebi da pokrene spornu tvrdnju za kršenje prava na pravično i nepristrasno suđenje. (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Mezotur – TiszazugiTarsulat protiv Mađarske*, ESLjP, Presuda od 26. jula 2005. godine, stav 21; i vidi, takođe, predmet KI56/17, podnositeljka zahteva *Lumturije Murtezaj*, odluka o neprihvatljivosti, od 18. decembra 2017. godine, stav 42).
40. Sud primećuje da je podnosiocu zahteva omogućeno vođenje postupka na osnovu principa kontradiktornosti; jer je on mogao tokom svih različitih faza postupka da podnose argumente i dokaze za koje je on smatrao da su relevantni za njegov slučaj; da je njemu pružena mogućnost da ospori na efektivan način argumente i dokaze koji su podneti od suprotne strane; kao i da svi argumenti, gledajući objektivno, koji su bili relevantni za rešavanje njegovog slučaja su saslušani i razmatrani na pravilan način od strane sudova; kao i da su činjenični i zakonski razlozi protiv napadnutih odluka detaljno izloženi; i da, u skladu sa okolnostima predmeta, postupci, gledajući u celosti, su bili pravilni.
41. U tom pravcu, Sud naglašava da nije dužnost suda da se bavi greškama u zakonu za koje se navodi da su počinjene od strane redovnih sudova (zakonitost), izuzev i ukoliko su takve greške mogle povrediti osnovna prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). Sud sam ne može da oceni zakon koji je primenio neki redovan sud da bi doneo neku odluku umesto neke druge odluke. Ukoliko bi bilo drugačije, Sud bi delovao onda kao sud „četvrtog stepena“, a to bi rezultiralo

prekoračenjem ograničenja utvrđenih u nadležnosti suda. Uistinu, uloga redovnih sudova je da tumače i primenjuju odgovarajuća pravila proceduralnog i materijalnog prava. (vidi, predmet *Garcia Ruiz protiv Španije*, ESLJP br. 30544/96, Presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28 i vidi takođe predmet KI70/11 Podnosilac zahteva *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, rešenje o neprihvatljivosti, od 16. decembra 2011. godine).

42. Što se tiče navoda podnosioca zahteva u vezi sa povredama člana 7 [Vrednosti] i člana 119 [Osnovna načela] Ustava, Sud podseća da je opšti princip da članovi Ustava koji direktno ne regulišu ljudska prava i slobode nemaju nezavisan efekat, posto njihov efekat vazi samo za "*uživanje prava i sloboda*" koja se garantuju odredbama Poglavlja II i III Ustava. Shodno tome, ovi članovi samostalno ne mogu da se primenjuju ukoliko činjenice o kojima je reč ne ulaze u područje delovanja jedne ili više tih odredbi članova Ustava koji se tiču "*uživanja ljudskih prava i sloboda*" (vidi: slučaj Ustavnog suda KI 67/16, podnosilac zahteva: *Lumturije Voca*, rešenje o neprihvatljivosti od 23. januara 2017. godine, stav 128).
43. Samim tim, a na osnovu gore navedenog, tvrdnje navedene od strane podnosioca zahteva kao i činjenice koje su podnete sa njegove strane, Sud, pozivajući se i na standarde koji su već uspostavljeni u sudskoj praksi suda kao i na sudsku praksu ESLJP-a, utvrđuje da podnosilac zahteva nije dokazao niti je podržao svoje navode da su odgovarajuće procedure na neki način bile nezakonite ili arbitrarne kao i da je osporenim presudom došlo do povreda prava i sloboda koje su zagarantovane Ustavom i EKLJP-om.
44. Kao rezultat toga, zahtev je očigledno neosnovan po ustavnim osnovama, i, kao takav se treba proglasiti neprihvatljivim, kako je to određeno u članu 113.7 Ustava i dalje naglašeno u pravilu 39 (2) Poslovnika o Radu.

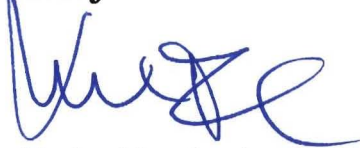
IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu da članom 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i u skladu sa pravilom 39 (2) Poslovnika o radu, na sednici održanoj dana 6. novembra 2019. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20 (4) Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Nexhmi Rexhepi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi